

Bozetice – ostrov ekologického hospodaření u Tiché Orlice

HRNEC K PODSTAVKOVÝM

BOZETICE – Rodina Ondřeje Podstavka a Gregorových byla vybrána pro titul „Nejlepšího ekologického zemědělce za rok 2012“ především pro výjimečné skloubení živočišné a rostlinné produkce na ekostatku a za to, že ze sto hektarů udržují polovinu půdy orné. V ekologickém hospodaření to v současnosti není příliš typické. S úspěchem rodina, pod vedením Ondřeje Podstavka, chová od počátků svého dvacetiletého hospodaření dojnice s nadprůměrnou dojivostí, přidala ekochovy slepic a prasat. V rostlinné produkci se Podstavkovi zaměřují především na pěstování krmných obilovin, jetelů a vojtěšky. V posledních letech přidali pěstování zeleniny, brambor a bylinek na pěti hektarech.

Samota Bozetice

Ke statku vás od odbočky z městečka Borohrádek přivede cesta vedená po hrázi, která brání rozliti vody z Orlice v případě povodně a po dvou zatáčkách již uvidíte dvěstěletý statek samoty Bozetice, který leží na umělé vyvýšenině – na ostrovu v pastvině – u Tiché Orlice. Tichá Orlice se často na jaře vylévá ze břehů, proto s tím staří hospodáři počítali. Dominantou gruntu je více než dvěstěletý dub.

Historické stavení dokázal Ondřej Podstavek po roce 2003, kdy na Bozetice přišel s přítelkyní z nedalekého Šachova, zrekonstruovat s částečným zachováním historických zdí. Historická stáj s přístavbou kravína slouží dodnes, samozřejmě je pod neustálou péčí hospodáře. Tady hospodář investoval do nové mléčnice, připravuje hygienické zařízení i místnost pro prodej mléka ze dvora. Hlavní kvantum mléka však směřuje každé čtyři dny, ať v pátek či ve svátek, do nedaleké opočenské mlékárny. Pro jeho skladování přikoupil ještě jeden nerezový bazén.

„Sám by člověk hospodařit nemohl, to prostě nejde,“ říká ekohospodář. „Jsem rád, že tu je se mnou rodina, věnujeme se

práci od rána do večera 365 dní v roce – to zejména kvůli dojení... Pracuji tu s dlouhletou přítelkyní Marií a se synem Zdeňkem. Vytvoříme ještě pracovní místo pro snachu, ale zaměstnance nemáme, takže si pracovní čas můžeme rozvrhnout podle své potřeby,“ doplňuje Podstavek.

Začínal jsem s jednou kravkou

Před dvaceti lety začal hospodařit v nedařlém Šachově s jednou kravkou a na pronajatých polích. Ale brzy se musel rozhodnout, co dál, když pronajímatel smlouvu vypověděl. Našel si statek Bozetice. Zpočátku mu zde patřilo stavení a stádo dojnic, které sem jezdil dojit. Stádo českých červenostrakatých kravek postupně rozšiřoval. Krávy mají s pěti laktacemi a dříve je nechávali na statku dožít. Jenže za kafilerii se platí až 10 000 korun, proto už je dávají na jatka. „Odváží je ale syn Zdeněk... Já bych to důležitě nezvládl,“ říká Ondřej Podstavek. Je to pochopitelné, protože mají krávy pojmenované.

Výzkum v Holandsku potvrdil, že pojmenované zvíře více dojí – až o 500 litrů více. To může ekohospodář potvrdit. „Támhle se pase Iva, to je vůdce stáda – je dvanáctiletá. Pak je tam Žofka – ta zde má svoji dceru Majku a svoji vnučku Markétu...“ odříkává Ondřej Podstavek jména kravek a pokračuje, „možná přijde k dojení už i její pravnučka. Většina krav tu má už svoji dceru... Kráva si za půl roku na jméno zvykne a už na ně slyší a rozezná, jestli se zlobím nebo chválím. – Tam zrovna jde krásně telátko za mámou, telátka necháváme až do tří měsíců u krav. Telata se naučí pít z napáječky, žrát a odkoukají chování stáda a jsou životaschopná.“ Při pohledu na pasoucí se krávy se vyznává: „Není to pro nás jen dobytek. Tak jako má někdo mazlíčka pejska, tak my máme naše krávy.“

Krávy se pasou hned u statku, ale dříve to pohodlí neměly, chvíli trvalo, než Podstavkovi získali tyto pozemky u statku. Dojnice dostávají přídavek krmení i v létě – čerstvou vojtěšku. Krávy nejsou odrohované, nejsou uvázané a telé se přímo na pastvě nebo ve chlívě a jak říká paní Marie: „Nemáme s tím žádnou velkou starost... Krávy nám dojí 7000 litrů za rok. Pěstujeme si krmení pro ně sami – děláme senáže, vojtěšku i obilniny...“

Krávy jsou inseminované pěti nejlepšími býky, kteří v republice jsou v ekochovu. V současnosti čítá stádo dojnic 35 zvířat, celkem chovají na 70 kusů dobytka – včetně telat, jalovic a býků. Červenostrakatý skot je oblíbený proto, že jeho dojivost je stálejší, sice závisí pochopitelně na kvalitě krmení, ale dokáže si dojivost zlepšit. Dojí padesát let starým, jednoduchým zařízením – na něm se toho nemůže tolik porouchat. Mnoho strojů si dokáží opravit sami. ➡

➤ Slepice, kohouti i selátka

Podstavkovi se pustili také do ekochovu slepic. Mají jich kolem 150 kusů s dostatečným výběhem. I když výběh se nezeleňuje travinkou, protože tu slepice okamžitě likvidují. Slepice dostávají zelené krmění ze senáže a v době plné vegetace i čerstvou trávu a vojtěšku. Podstavkovi je příkrmují mlékem od krav. Slepice snášejí vejce v šikovních patrových kukani; vajíčka se hned odkulí do zásobníku, nejsou zašpiněná a slepice je nesezobou. Hřadování na noc je pěkně vyrovnané jako schody, takže se slepice vzájemně neušpiní trusem.

Letos připravil Ondřej Podstavek podmínky pro ekochov prasátek. Prasátka jsou ubytovaná v odstaveném zatepleném železničním vagonu – je to levné. Prasátka mají před chlívkem dostatečný výběh, kde si budou moci rýt a chovat se přirozeně. První prasátka jsou z velkochovu, hlavně si hospodář vzal ta zvířátka s nějakým defektem, aby tady mohla dorůst v klidu. Předpokládá, že za rok vykrmí ve dvou várkách kolem třiceti prasat.

Biozeleninu si sklídíme rovnou k obědu

Před několika lety si přibrali Podstavkovi pěstování zeleniny, brambor, dýní a bylinek na téměř pěti hektarech. Mají vše pěkně pod dohledem u stavení. (Zloději si troufli nedávno na šest kusů dobytka... Nic se nevyšetřilo.) Nebylo snadné připravit pozemky pro zeleninu a další plodiny. Pozemky se tu nehnojily asi dvacet let, takže to znamenalo 7 až 8 let je hnojit statkovými hnojivy, kompostem a zeleným hnojením a zpočátku bojovat s metrovými bodláky. Ale vyplatilo se to.

Zelenina samozřejmě vyžaduje dobrou půdu stejně jako bylinky. Děláme si legraci z tvrzení, že ekozemědělci hnojí jen v noci. Možná, že se někteří takto prohřešují, ale není to opravdu nutné. Ekozemědělci se starají o to, aby na půdě přibývalo humusu, proto pozemky se zeleninou saturují rozlezelým hnojem i kompostem každý rok a pole s obilninami tak jednou za tři ro-

ky, mezi tím se zaorávají podsevy.

„Zeleninu pěstujeme na hrůbčích – je to výhodné pro projíždění technikou, a také když sklízíme měsíček, nemusíme se tak ohýbat...“ Podstavkovi se pustili do pěstování kořenové zeleniny, ale i cibule a česneku, kterému se letos zatím dařilo dobře na dvou arech. K tomu pěstují dýně Hokkaido i dýně olejné a brambory. *„Proč bychom porušovali pravidla a stříkali zeleninu, když si ji tady bereme v sezoně*

Paní Marie při sušení měsíčku

ského. Přijede i nestor ekologického zemědělství Ing. Richard Barták, CSc., který hospodářovi přesype „zlaťáky“ z hrnce.

(vha)
FOTO – redakce Bio a archiv
Podstavkových

EKOSTATEK BOZETICE

Ondřej Podstavek začal hospodařit v roce 1993 v Šachově – doslova s jednou kravkou a několika hektary půdy. Statek postupně rozšiřoval pronájmem i koupí půdy a zvětšováním stáda dojnic. V roce 1999 vstoupil do ekologického hospodaření a v roce 2001 získal certifikát. Stal se také členem PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, RC Litomyšl. V roce 2003 přesídlila rodina právě na samotu Bozetice, která leží v nivě Tiché Orlice v chráněném území „Přírodní park Orlice“, další pozemky jsou v Šachově.

Mléko je nosným programem ekologického statku. Podstavkovi chovají a dojí 35 dojnic, které se pasou od jara do podzimu na pastvinách i s telaty. Na chov dojnic navazuje pasetevní odchov býků, ekochov slepic a malochov bioprasat.

Na 100 hektarech pěstují Podstavkovi široký sortiment obilnin, zejména pro krmění (žito, tritikale, ječmen, oves, pšenici), pěstují zelená krmiva – vojtěšku, jetel a trávy. Poměr orné půdy a luk s pastvinami je vyrovnaný. Na ekostatku Bozetice pěstují také biozeleninu (kořenovou zeleninu, dýně Hokkaido i dýně olejné, červenou řepu, česnek a cibuli), biobrambory a pěstují pro smluvní odbyt biobylinky.

Koupit ze dvora si můžete biozeleninu, biobrambory, biovejčka i biomaso. K dostání jsou také zabalené a naporcované biobylinky – s logem ekostatku. Při nákupu si můžete prohlédnout bohatou hospodářovu sbírku hrnečků.

Prodej ze dvora tu funguje každý den po telefonické objednávce na č. 728 204 040.

k obědu? To bychom mohli rovnou jezdit do supermarketu!“ shrnuje Podstavek.

K zelenině náročné na práci přibrali také bylinky, na práci ještě náročnější... Pěstují je smluvně pro Sonnentor – hlavně měsíček, potom mátu, šalvěj, sléz i meduňku a další bylinky podle požadavků odběratele. Bylinky suší v malé sušárně teplým vzduchem z elektromotoru.

Kam s ní? Prodat ze dvora!

„Sortiment biopotravin prodáváných přímo z Bozetic máme velký. Na farmářské trhy nejezdíme, tam už se to zvrhlo od původních představ někam jinam. Je to náročné na čas. Dodávali jsme i do bedýnek, ale to chvilí funguje, chvilí ne, takže prodej ze dvora je podporou odbytu,“ říká ekohospodář. Kolem statku vede cyklostezka a cyklisté mohou sjet, a nejen ti, a v bozeticém ekostatku nakoupit ze dvora velkou šíři biopotravin – biovejčka, biozeleninu, biobrambory, mléko i biomaso, bylinkové balené biočaje. Také si zájemci mohou prohlédnout hospodářovu bohatou sbírku hrnečků – už je sbírá velmi dlouho a má jich na tři tisíce.

Ochutnat a nakoupit něco z produktů ekostatku Bozetice bude moci široká veřejnost také na malé slavnosti, která se bude konat 25. května 2013 k příležitosti předání titulu Nejlepší ekologický zemědělec roku 2012 a předání putovního Bartákova hrnce od předchozího držitele Ing. Dvor-

